

EU-asiat: tilannekatsaus

KDK-ohjausryhmä 21.3.2012

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Ehdotus PSI-direktiivin muuttamisesta

Kansallinen digitaalinen kirjasto

PSI-direktiivi rakentuu perusperiaatteelle, jonka mukaan kaikki julkisen sektorin hallussa oleva tieto, johon ei nimenomaisesti sovelleta jotakin poikkeuksista, on uudelleenkäytettävissä kaupallisiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin.

Ehdotetuilla direktiivin muutoksilla:

- laajennetaan direktiivin soveltamisalaa kirjastoihin, arkistoihin, museoihin ja korkeakoulujen kirjastoihin niin, että tästä aiheutuvat rahoitusvaikutukset jäävät mahdollisimman pieniksi eikä näille laitoksille aiheudu suurta hallinnollista rasitetta
- rajoitetaan määrä, joka julkisen sektorin tietoaineistojen luovuttamisesta voidaan veloittaa enintään kopioinnista ja jakelusta aiheutuviin lisäkustannuksiin. Poikkeustapauksissa on edelleen mahdollista periä tiedon tuottamisesta ja jakelusta aiheutuvia kustannuksia.
- määrätään, että julkisen tiedon saantia ja hyödyntämistä koskeviin muutoksenhakekeinoihin tulee jäsenmaissa sisältyä sellaisten riippumattomien viranomaisten valvontaa, jotka ovat toimivaltaisia julkisen sektorin tiedon uudelleenkäyttöä koskevissa asioissa (4 artikla).
- jäsenvaltioiden on raportoitava komissiolle vuosittain julkisen sektorin tiedon uudelleen käytön tilanteesta sekä riippumattoman viranomaisen työskentelystä (12 artikla)

Ehdotus PSI-direktiivin muuttamisesta

Näkökulmia:

- Kansalliset julkisen tiedon avaamista koskevat linjaukset, kuten valtioneuvoston periaatepäätökset 3.3.2011 ja 5.10.2011 sekä nykyiseen hallitusohjelmaan sisältyvät toimenpiteet ovat samansuuntaisia direktiiviehdotuksen kanssa.
- Direktiivin soveltamisalan laajentamisen taloudellisia ja muita vaikutuksia kirjasto-arkisto- ja museoalaan on tarpeen vielä selvittää sekä ehdotettuja säännöksiä selkeyttää. Direktiivin laajentamisen ei pidä vaikeuttaa niiden ydintehtävien toteuttamista digitaalisessa toimintaympäristössä.
- Myös maksuja koskevaa artiklaa tulisi selventää (monitulkintaisuus).

EHDOTUS: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0877:FIN:FI:PDF>

Orpoteosdirektiivi - tarkoitus

- Suppean regiimin luominen tilanteeseen, jossa teoksia ei voida käyttää tiettyihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin siksi, että oikeudenhaltija on tuntematon taikka häntä ei tavoitella
- Orpoteosregiimi **soveltuu käytännössä yksittäisten teosten oikeuksien selvittämiseen**, ei massadigitointiin.
- Massadigitointihankkeisiin tarvitaan laajempia järjestelyitä. Tätä edistetään vapaaehtoisilla sopimuksilla, joihin voi liittyä sopimuslisenssivaikutus
 - Kirjoja ja aikakauslehtiä koskeva yhteisymmärrysasiakirja (Memorandum of Understanding - Key Principles on the Digitisation and Making Available of Out-of-Commerce Works, 20.9.2011)
 - Työ näiden vapaaehtoisten sopimusten rajat ylittävän vaikutuksen saavuttamiseksi tullaan jatkamaan. Komissio on johdonmukaisesti ja jatkuvasti kieltäytynyt käsittelemästä lisensointiin perustuvia ratkaisuja orpoteosdirektiivin yhteydessä.

Orpoteosdirektiivi - soveltamisala

Edunsaajat:

- Kirjastot, oppilaitokset, museot, arkistot, AV- tai äänitearkistot ja yleisradioyhtiöt **julkisen intressin mukaisessa tehtävässään** (public interest mission)

Direktiiviä sovelletaan

- kirjoihin, aikakauslehtiin, sanomalehtiin ym kirjoituksiin
 - AV- ja elokuvateoksiin
 - **Äänitteisiin**
- Direktiivi ulotettu **myös julkaisemattomaan aineistoon**
 - edellyttäen, että voidaan olettaa, että oikeudenhaltija ei vastustaisi
 - Direktiivi kattaa myös ns. upotettuja teoksia (embedded/incorporated works)
 - esim. valokuvat

Komission suositus kulttuuriaineistojen digitoinnista, sähköisestä saatavuudesta ja säilyttämisestä

COM(2011)7579 final

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:283:0039:0045:FI:PDF>

- Suosituksessa painotetaan
 - jäsenmaiden tarvetta panostaa nykyistä enemmän kulttuuriaineistojen digitointiin sekä laadullisesti että määrällisesti ja
 - edistää Europeanan kehittymistä monikieliseksi ja monipuoliseksi internetissä toimivaksi kulttuuriaineistojen hakupalveluksi.
- Tavoitteena, että Europeanassa 30 miljoonaa objektia v. 2015 (19 milj. objektia v. 2011)

Komission suositus kulttuuriaineistojen digitoinnista, sähköisestä saatavuudesta ja digitaalisesta säilyttämisestä

Suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan:

- 1) digitoinnin organisoinnissa ja rahoituksessa; rahoitussuunnitelmat, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien edistäminen, kansalliset määrälliset tavoitteet Europeanan kautta saatavalle aineistolle
- 2) vapaan ja tekijänoikeudella suojatun aineiston digitoinnin ja verkkokäytön suhteen

Komission suositus kulttuurineistojen digitoinnista, sähköisestä saatavuudesta ja digitaalisesta säilyttämisestä

3) Europeanan jatkokehittämisen alueella:

- kannustamalla kulttuurilaitoksia sekä kustantajia ja muita oikeudenhaltijoita antamaan digitoidut aineistonsa käyttöön Europeanan kautta;
- perustamalla tai vahvistamalla kansallisia aggregaattoreita ja edistämällä valtioiden rajat ylittävien aggregaattoreiden toimintaa erityisaloilla,
- varmistamalla, että Europeanan yhdessä kulttuurilaitosten kanssa määrittelemiä yhteisiä digitointistandardeja käytetään;
- varmistamalla, että kulttuurilaitosten tuottama olemassa oleva metadata (digitaalisten kohteiden kuvaus) on laajasti ja vapaasti käytettävissä

4) digitaalisen pitkäaikaissäilyttämisen alueella:

- Digitaalisen pitkäaikaissäilytyksen alueella jäsenvaltioita kehoitetaan lujittamaan strategioitaan ja mukauttamaan lainsäädäntöään taatakseen digitoidun aineiston pitkäaikaisen säilyttämisen.
- Neuvoston päätelmiä samasta aiheesta laaditaan parhaillaan ja hyväksytään todennäköisesti toukokuussa 2012

Europeana Roadmap ja Enumerate (digitilastoinnin kehittämishanke)

- Europeana Roadmap: komissio on pyytänyt EU-mailta arvion Europeanan kautta haettavista aineistoista 2012 – 2015 (maaliskuu 2012)
 - 2011 lopussa Europeanan kautta haettavia suomalaisia aineistoja oli 795 810 objektia.
 - 2012 – 2015 Europeanan kautta haettavien suomalaisten aineistojen määrä kasvaa 2,14 milj. objektilla. Tästä tekstiaineistoja 1,76 milj. objektia ja kuvia 0,38 milj. objektia.
- ENUMERATE-verkosto (<http://www.enumerate.eu/>) toteuttaa kulttuuriperintöalan toimijoille kyselyn kulttuuriperintökokoelmien digitoinnista, digitointikustannuksista sekä digitaalisten aineistojen saatavuudesta sekä säilyttämisestä
 - 15.3. päättyneeseen kyselyyn vastasi kaikkiaan 1 598 organisaatiota, joista 83 suomalaisia
 - Tavoitteena on säännöllinen EU-tilastointi

Formula

- Palvelu ja sopimus käyttövalmiita
- Tietoa palvelusta, sopimus sekä Usein kysyttyä -osio aineistontarjoajille osoitteessa: <http://www.kdk.fi/fi/europeana-ja-muut-hankkeet/formula>
- Europeanan nykyiset sopimukset päättyvät kesäkuun 2012 lopussa; mikäli DEA-sopimusta ei ole, aineistot poistetaan Europeanasta
- Formulan asiakkaaksi? Yhteydenotot: ari.rouvari@helsinki.fi

Europeana Awareness –kampanja 10.-11.5.2012

- Toukokuun 10.-11. järjestetään EU:n laajuisesti erilaisia Europeanaan liittyviä tapahtumia
- Kansalliskirjasto koordinoi suomalaisten muistiorganisaatioiden yhteisen Europeana-kampanjan:
 - Mediatiedotus Europeanassa olevasta suomalaisesta aineistosta
 - Työpaja Europeanan aineistojen käytöstä
- Mukana Europeanaan aineistoa vievät organisaatiot ja Aalto-yliopisto; oppilaitoksen osallistumista selvitetty OPHn kanssa
 - 1. suunnittelupalaveri 27.3. klo 10.30-12.30

